

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, Strategia Bezpieczeństwa Narodowego, Strategiczny Przegląd Obronny – ich zakres i cele

Wraz z uruchomieniem Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego (SPBN) pojawił się szereg pytań i wątpliwości co do jego relacji ze Strategicznym Przeglądem Obronnym (SPO) prowadzonym przez MON, a nawet ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego (SBN), którą często myli się z SPBN. Najlepszym sposobem ukazania powyższych relacji jest przedstawienie ich celu, istoty i zakresu. W tym względzie SPBN odnosi się do kompleksowego postrzegania bezpieczeństwa (narodowego/państwa), a SPO jedynie do jednego obszaru bezpieczeństwa, jakim jest obronność. Natomiast SBN jest dokumentem, a zarazem sposobem realizacji polityki w określonym obszarze, których merytoryczną podstawę winny stanowić wyniki przeglądu.

W ostatnich latach obserwujemy wyraźną tendencję do prowadzenia przez różne państwa strategicznych przeglądów bezpieczeństwa, jako narzędzi weryfikacji polityki bezpieczeństwa i określania przyszłych kierunków rozwoju w tym zakresie. O ile rozwiązania dotyczące organizacji i metodologii prowadzenia tych przeglądów są różne, o tyle istota i cel przeglądów są niezmiennie i sprowadzają się do wytyczenia kierunków zmian, a w konsekwencji do aktualizacji strategii bezpieczeństwa narodowego.

W związku z zainicjowanym przez Prezydenta RP w ostatnich dniach

grudnia 2010 r. Strategicznym Przeglądem Bezpieczeństwa Narodowego (SPBN) istnieje uzasadniona potrzeba usystematyzowania kilku kluczowych kwestii związanych z tym tematem. Jest to szczególnie istotne w kontekście podnoszonych przez niektórych przedstawicieli świata polityki i mediów pytań oraz wątpliwości co do relacji między SPBN a Strategicznym Przeglądem Obronnym (SPO), jak również między SPBN a Strategią Bezpieczeństwa Narodowego (SBN). Z tego względu warto przybliżyć nie tylko istotę, cel i zakres SPBN, ale również jego relacje z SPO i SBN. Przydatne jest także zaprezentowanie doświadczeń innych państw

zachodnich w tworzeniu podobnych dokumentów strategicznych.

STRATEGICZNY PRZEGLĄD BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego jest procesem analitycznym, mającym na celu wypracowanie merytorycznych podstaw do podejmowania decyzji politycznych a w konsekwencji określonych działań w zakresie bezpieczeństwa narodowego. SPBN jest także „instrumentem służącym weryfikacji ustaleń zawartych w strategii oraz wypracowaniu propozycji aktualizacji zasadniczych jej treści¹.” Ponadto wyniki kompleksowej analizy środowiska bezpieczeństwa przeprowadzonej w ramach SPBN mogą stanowić merytoryczną podstawę do weryfikacji także wielu innych dokumentów o znaczeniu strategicznym, opracowywanych przez różne instytucje państwowe. W tym względzie cel SPBN osiągany jest w wyniku realizacji trzech zasadniczych funkcji, jakie winien spełniać przegląd: diagnostycznej, prognostycznej oraz rekomendacyjnej.

Funkcja diagnostyczna polega na ocenie aktualnego stanu obszaru (objektu) będącego przedmiotem przeglądu, ze szczególnym uwzględnieniem jego słabych i mocnych stron. W tym przypadku ocenianym obiektem jest zarówno środowisko bezpieczeństwa, jak i system bezpieczeństwa narodowego/

bezpieczeństwa państwa², obejmujący wszystkie jego sektory i podmioty. Diagnoza pozwala w konsekwencji ocenić, jakim potencjałem dysponujemy w tym zakresie i jakie są uwarunkowania funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego/ bezpieczeństwa państwa.

Funkcja prognostyczna polega na sporządzeniu prognozy czy też projekcji środowiska bezpieczeństwa w określonej perspektywie czasowej, zwykle ok. 20 lat. Obejmuje wskazanie szans i zagrożeń, które mogą się pojawić we wszystkich badanych obszarach bezpieczeństwa. W konsekwencji prognoza rozwoju wydarzeń w różnych obszarach bezpieczeństwa pozwala na określenie stanu docelowego, czyli do czego należy dążyć w tych obszarach.

Funkcja rekomendacyjna jest w pewnym sensie wynikiem konfrontacji (zestawienia) rezultatów analiz uzyskanych w ramach obu poprzednich funkcji i sprowadza się do zaproponowania zmian, koniecznych z punktu widzenia potrzeb i zakładanego celu, tzn. realizacji interesów narodowych i celów strategicznych.

Istnieją, co prawda, odmienne opinie co do kolejności prowadzenia dwóch pierwszych faz, tzn. diagnozy i prognozy, jednak wydaje się, że z punktu widzenia wyników nie jest to aż tak istotne, jako że jedna dotyczy stanu bieżącego

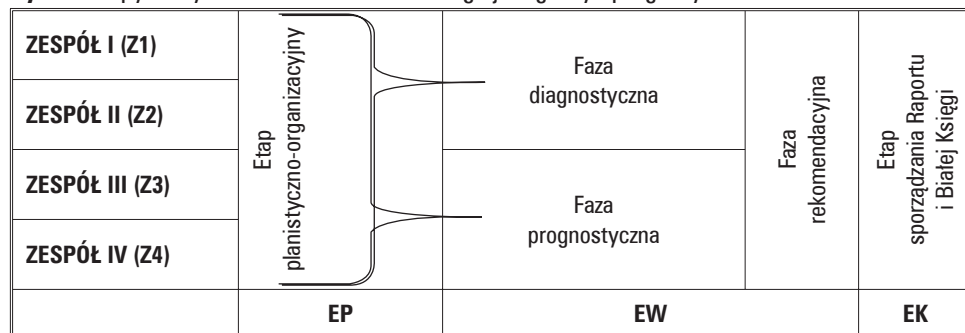
¹ J. Pawłowski, *Raport Instytutu Bezpieczeństwa Krajowego WSZP, Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego: Rola, Struktura, Procedury*, Warszawa 2009.

² Zwykle przyjmuje się, że bezpieczeństwo narodowe ma szersze znaczenie niż bezpieczeństwo państwa, choć definicja państwa jest znacznie szersza niż narodu i to naród wymieniany jest jako integralna część (jeden z trzech elementów) państwa, obok terytorium oraz systemu trójwładzy: ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej.

a druga oceny przyszłych uwarunkowań. Teoretycznie można je prowadzić nawet jednocześnie, co pewnie skróciłoby czas trwania całego przeglądu (tyle że wymagałoby to zaangażowania większej liczby ekspertów w tej samej dziedzinie do ich przeprowadzenia). Ponadto nie ma znaczenia (w kontekście całego projektu) czy na wstępie określimy dokąd zmierzamy i jakie będą w przy-

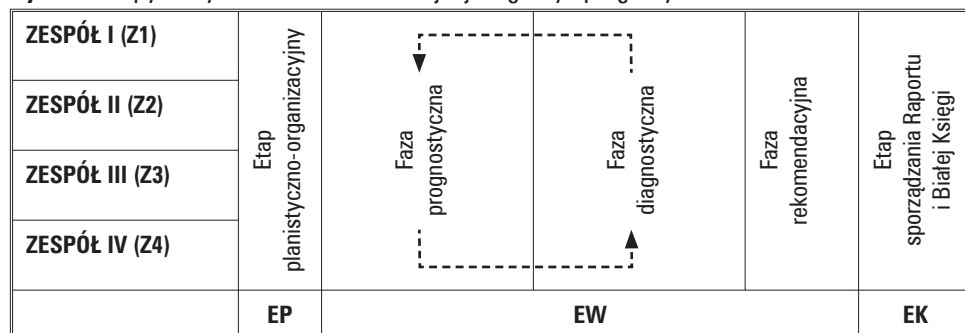
szłości uwarunkowania, a następnie ocenimy czym w danym zakresie dysponujemy i jakie mamy ograniczenia, czy też zrobimy to w odwrotnej kolejności. (Rys. 1 i 1a). Ważne jest to, że w kolejnym etapie, tak czy inaczej, zestawienie wyników analizy uzyskanych z obu poprzednich faz w konsekwencji pozwoli określić zakres koniecznych zmian oraz propozycje dalszego działania.

Rys. 1. Etapy i fazy SPBN – Wariant równoległej diagnozy i prognozy

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 1a. Etapy i fazy SPBN – Wariant kolejnej diagnozy i prognozy

Źródło: Opracowanie własne.

LEGENDA:

EP – etap przygotowawczy

EW – etap wykonawczy

EK – etap końcowy

Z1 – Interesy Narodowe i Cele Strategiczne

Z2 – Ocena Środowiska Bezpieczeństwa

Z3 – Koncepcja Działań Strategicznych/Strategia Operacyjna

Z4 – System Bezpieczeństwa Narodowego/Strategia Preparacyjna

Prekursorski charakter SPBN polega na przyjęciu szerokiego zakresu analizy, obejmującego wszystkie dziedziny i sektory bezpieczeństwa narodowego (Rys. 2). Jak wynika z rysunku 2, podejście ma charakter zintegrowany nie tylko w odniesieniu do dziedzin i sektorów bezpieczeństwa czy też głównych ogniw i podmiotów w danym obszarze bezpieczeństwa, ale w sposób pośredni odnosi się także do działów administracji rządowej.

Ponadto podejście to wyodrębnia relacje zachodzące między dziedzinami/sektorami bezpieczeństwa oraz między podmiotami bezpieczeństwa w układzie transsektorowym i transpodmiotowym.

Tak szeroki zakres z jednej strony stanowi wartość dodatkową wynikającą z całościowego podejścia do bezpieczeństwa, co daje możliwość kompleksowego spojrzenia na całokształt bezpieczeństwa, w tym wszystkie jego dziedziny. Z drugiej strony, niesie on za sobą ogromne wyzwanie związane ze złożonością Przeglądu i koniecznością ustalenia klarownych relacji między poszczególnymi dziedzinami i podmiotami bezpieczeństwa narodowego oraz potrzebą ich harmonizacji. Zintegrowane podejście do bezpieczeństwa wymaga bowiem nie tylko precyzyjnego zdefiniowania i wyodrębnienia w sposób racjonalny poszczególnych dziedzin i sektorów bezpieczeństwa, ale przede wszystkim określenia zadań i podmiotów odpowiedzialnych za realizację tych zadań w tych obszarach, a w konsekwencji odpowiedzialności za realizację tych zadań. Tak więc, zintegrowane podejście odnosi się nie tylko do dziedzin i sektorów bezpieczeństwa, ale

również do podmiotów odpowiedzialnych za te obszary.

To właśnie przedmiot i zakres Przeglądu są głównymi wyróżnikami SPBN w stosunku do innych przeglądów strategicznych, a zarazem to właśnie potrzeba komplementarnego spojrzenia na bezpieczeństwo stanęła u podstaw jego przeprowadzenia. We współczesnym świecie, gdzie akcent w dziedzinie bezpieczeństwa kładzie się na dziedziny inne niż miało to miejsce jeszcze kilka dekad wstecz, szczególnego znaczenia nabiera właśnie kompleksowe spojrzenie na bezpieczeństwo i zbadanie tych dziedzin, które dotychczas były traktowane jako znacznie mniej istotne niż np. bezpieczeństwo militarne. Nie oznacza to bynajmniej, że dzisiaj nie są one ważne. Jednak doświadczenia ostatnich lat pokazują, że takie aspekty bezpieczeństwa narodowego jak choćby ekonomiczne, ekologiczne, energetyczne, społeczne, demograficzne czy technologiczne nie są dzisiaj mniej ważne niż militarne. Przeciwnie, w sytuacji niewielkiego prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń militarnych (lub braku tych zagrożeń) dla Polski, a zarazem w sytuacji znaczących potrzeb związanych z właściwym funkcjonowaniem innych dziedzin i sektorów szeroko rozumianego bezpieczeństwa, w tym gospodarki, ekologii, energetyki, sektora finansów publicznych czy innych, potrzeby te mogą odgrywać nawet ważniejszą rolę w kontekście zapewnienia sprawnego funkcjonowania i rozwoju państwa na arenie międzynarodowej.

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego prowadzony jest

Rys. 2. Tabela korelacji problematyki SPBN

ZESPOŁY	KIEROWANIE BEZP. NARODOWYM		DZIEDZINY BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO						
	Obronność (obrona narodowa)		Ochrona państwa (ludności, instytucji, zasobów, infrastruktury)		Bezpieczeństwo ekonomiczno-kulturowe				
	Dyplomacja	Wojskowość	Wywiad	Kontrowiad	Bezpieczeństwo publiczne	Ratownictwo	Bezpieczeństwo społeczne	Bezpieczeństwo gospodarcze	Bezpieczeństwo kulturowe
	Sektory bezpieczeństwa narodowego								
	Transsektorowe (transpodmiotowe) obszary bezpieczeństwa (np. bezpieczeństwo informacyjne, w tym cyberbezpieczeństwo)								
	Podmioty bezpieczeństwa narodowego (główne ogniwa w danym sektorze)								
I ZESPÓŁ Interesów Narodowych i Celów Strategicznych	Prezydent RP Rada Ministrów, ministrowie, wojewodowie, organy samorządowe	MSZ	AW, SWW,	ABW, SKW	MSWiA (Policja, SG, BOR), MS (SW), CBA, Prokuratura	MSWiA (PSP, OC), MS, OSP, Służby Ratownicze	MPIPS, MZ, stowarzyszenia i organizacje społeczne	MG, MF, MRIRW, MRR, MI, MSP, podmioty prywatne	MKIDN, MNiSzW, MEN, KRRI
II ZESPÓŁ Oceny Środowiska Bezpieczeństwa	Określenie interesów narodowych i celów strategicznych Polski jako podmiotu bezpieczeństwa na podstawie analizy historycznego kształtowania się tożsamości narodowej oraz diagnozy obecnego stanu potencjału bezpieczeństwa, z uwzględnieniem potencjałów (składu, struktury, siły itp.) wszystkich podmiotów zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego Polski w ich układzie sektorowym. W pierwszym etapie: weryfikacja – na podstawie wniosków z analizy historycznej i diagnozy potencjału obecných interesów narodowych i celów strategicznych ujętych w obowiązującej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego; w drugim etapie – na podstawie sprzężenia zwrotnego z rezultatami pracy II Zespołu (prognozowane scenariusze przyszłego kształtowania się warunków bezpieczeństwa Polski) – skorygowanie zestawu interesów i celów z uwzględnieniem perspektywy 20 lat.								
III ZESPÓŁ Koncepcji Działań Strategicznych	Ocena i prognoza kształtowania się zewnętrznych i wewnętrznych, militarnych i niemilitarnych warunków (środowiska) bezpieczeństwa Polski w perspektywie 20 lat, w kontekście interesów narodowych i celów strategicznych z uwzględnieniem kształtowania się warunków działania we wszystkich sektorach (a w nich wszystkich podmiotów) zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego.								
IV ZESPÓŁ Systemu Bezpieczeństwa Narodowego	Projektowanie opcji operacyjnej strategii bezpieczeństwa narodowego (koncepcji działań strategicznych państwa, czyli sposobów działania państwa w sferze bezpieczeństwa w stosunku do innych podmiotów) – stosownie do interesów i celów strategicznych oraz prognostycznych scenariuszy kształtowania się warunków bezpieczeństwa – z uwzględnieniem zadań strategicznych we wszystkich sektorach (i dla wszystkich podmiotów) zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego. Ostateczne sformułowanie możliwych i pożądanych opcji – po uwzględnieniu wniosków ze sprzężenia zwrotnego między Zespołem I i II.								
	Projektowanie opcji preparacyjnej strategii bezpieczeństwa narodowego (przygotowania, w tym utrzymywania i transformacji, systemu bezpieczeństwa narodowego) – stosownie do opcji strategii operacyjnej i wymagań operacyjnych sformułowanych przez III Zespół – z uwzględnieniem sektorowej (i podmiotowej) struktury systemu bezpieczeństwa narodowego. Ostateczne sformułowanie możliwych i pożądanych opcji – po uwzględnieniu wniosków ze sprzężenia zwrotnego z pracami Zespołu III.								

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Zarządzenia nr 29 Szeffa Biura Bezpieczeństwa Narodowego z 17 grudnia 2010 r. w sprawie przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, <http://www.bbn.gov.pl/porta/pl/570/2608/Dokumenty.html>

LEGENDA: ⇨ kolejność pracy zespołów problemowych. → sprzężenia zwrotne między zespołami problemowymi.

w ramach czterech obszarów stanowiących przedmiot pracy zespołów problemowych, stanowiących zarazem etapy realizacji poszczególnych obszarów problemowych (Rys. 2). Etapy te są wzajemnie powiązane i realizowane na zasadzie sprzężeń zwrotnych, co zapewnia możliwość uwzględnienia i weryfikacji wyników analiz innych zespołów problemowych w celu uzyskania spójnego wyniku końcowego.

Dokumentem wynikowym SPBN, zawierającym wyniki analizy wraz z rekomendacjami, będzie Raport SPBN, który oprócz wyników wspomnianych analiz winien zawierać kilka wariantów proponowanych rozwiązań ze wskazaniem (rekomendacją) jednego wariantu. W tym względzie istnieją rozbieżne stanowiska czy powinien być rekomendowany wariant optymalny, który w największym stopniu godzi potrzeby w posiadanymi zasobami i możliwościami, wariant najbardziej prawdopodobny czy też wariant stanowiący odpowiedź na najbardziej niebezpieczny scenariusz rozwoju wydarzeń.

Raport powinien stanowić istotną pomoc dla decydentów politycznych a zarazem podstawę do podejmowania decyzji dotyczących bezpieczeństwa państwa i realizacji zadań w tym zakresie przez różne podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo, bez względu na ich szczebel i usytuowanie. Dlatego też wydaje się, że wybór wariantu najbardziej prawdopodobnego ma zasadnicze znaczenie nie tylko z ekonomicznego, ale także politycznego punktu widzenia związanego z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa państwa.

Ponadto wyniki analizy dokonanej w ramach Przeglądu w sposób naturalny powinny stanowić podstawę do aktualizacji Strategii Bezpieczeństwa Narodowego a w konsekwencji strategii sektorowych dotyczących określonych obszarów (sektorów) bezpieczeństwa czy też działów administracji rządowej. W tym względzie nie ma większego znaczenia fakt, że to rząd opracowuje strategię bezpieczeństwa narodowego, a Prezydent RP inicjuje Przegląd.

Prezydent wyszedł z inicjatywą przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, który ma służyć wszystkim instytucjom państwowym zajmującym się sprawami bezpieczeństwa, w tym także samemu Prezydentowi i administracji rządowej. Dlatego bardzo ważne jest zaangażowanie w ten proces jak najszerszego grona ekspertów z różnych środowisk oraz wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się sprawami bezpieczeństwa: rządowych, samorządowych oraz pozarządowych, jak również ośrodków akademickich i naukowych. W tym względzie szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego, który realizuje Przegląd w imieniu Prezydenta RP, przyjął politykę otwartych drzwi wobec wszystkich wspomnianych środowisk, także dla dziennikarzy, dyplomatów, jak również dla tzw. zwykłych obywateli poprzez udział w debacie na internetowym forum dyskusyjnym.

DOŚWIADCZENIA INNYCH PAŃSTW

Doświadczenia państw, takich jak Francja czy Wielka Brytania, które już przeprowadziły, bądź zainicjowały ta-

kie przeglądy, wykazały ich dużą przydatność w kontekście szeroko rozumianego bezpieczeństwa narodowego, choć nie miały one w pełni charakteru kompleksowego i zintegrowanego³.

We Francji SPBN był zrealizowany w ciągu 8 miesięcy przez 35-osobowy zespół złożony z przedstawicieli struktur rządowych i instytucji pozarządowych. Prace prowadzono w siedmiu grupach roboczych:

1. Prognoza środowiska bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym;

2. Międzynarodowy system bezpieczeństwa;
3. Cele polityki bezpieczeństwa międzynarodowego;
4. Polityka badań i przemysłu obronnego;
5. Obrona, bezpieczeństwo i społeczeństwo;
6. Organizacja władzy państwowej;
7. Polityka zarządzania zasobami osobowymi.

Wyniki SPBN przedstawiono w Białej Księdze w układzie 4 części, zawierających w sumie 18 rozdziałów (Rys. 3).

Rys 3. Układ Białej Księgi Bezpieczeństwa Narodowego Francji

1. Światowy kontekst strategii bezpieczeństwa narodowego. <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategiczna ocena rozwoju środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego w kontekście globalizacji. 2. Konsekwencje dla Francji i Europy. 3. Strategia bezpieczeństwa narodowego.
2. Europejskie i międzynarodowe ambicje Francji. <ol style="list-style-type: none"> 4. Ambicje Francji wobec Europy. 5. Odnowienie partnerstwa transatlantyckiego. 6. Bezpieczeństwo kolektywne w XXI wieku.
3. Nowa strategia działania. <ol style="list-style-type: none"> 7. Przyszłe operacje. 8. Wiedza i przewidywania. 9. Zapobieganie. 10. Odstraszenie. 11. Ochrona. 12. Działania interwencyjne. 13. Struktura sił zbrojnych.
4. Kierunki zmian. <ol style="list-style-type: none"> 14. Profesjonalne siły zbrojne w służbie narodu. 15. Reorganizacja rządu. 16. Przemysł i badania. 17. Finansowanie strategii. 18. Ożywienie państwa.⁴

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *The French White Paper on Defence and National Security*, Library of Congress Control Number: 2008932118, December 2008.

³ Ze struktury obu przeglądów wynika, że dotyczyły one raczej roli i miejsca sił zbrojnych w systemie bezpieczeństwa tych państw, niż kompleksowego ujęcia bezpieczeństwa.

⁴ *The French White Paper on Defence and National Security*, Library of Congress Control Number: 2008932118, December 2008, <http://www.cfr.org/france/french-white-paper-defence-national-security/p16615>

Druga część Białej Księgi zawiera opracowania eksperckie, wystąpienia i wyniki konsultacji z politykami, ekspertami, dziennikarzami, przedstawicielami administracji, społeczeństwa i świata nauki, szefami przedsiębiorstw o znaczeniu strategicznym oraz generałami. Ich uczestnikami byli reprezentanci 14 państw z 5 kontynentów, wśród nich przedstawiciele UE i NATO, w tym Polski.

Z kolei w Wielkiej Brytanii po wyborach parlamentarnych w maju 2010 r. podjęto decyzję o przeprowadzeniu Strategicznego Przeglądu Obrony i Bezpieczeństwa (SDSR – *Strategic Defence and Security Review*), rozszerzając tym samym ideę uzgodnionego jeszcze przed wyborami Strategicznego Przeglądu Obronnego (SDR – *Strategic Defence Review*). Objęcie przeglądem kwestii szeroko rozumianego bezpieczeństwa przez analityków ma na celu nie tylko analizę strategiczną dla potrzeb interesów Wielkiej Brytanii i miejsca sił zbrojnych w systemie bezpieczeństwa Wielkiej Brytanii, ale również poszukiwania przez rząd możliwości racjonalizacji wydatków budżetowych, w tym ograniczenia środków finansowych na obronność.

Pierwszym etapem realizacji całościowego, międzyresortowego podejścia do bezpieczeństwa były jednak prace nad nową Strategią Bezpieczeństwa Narodowego (NSS – *National Security Strate-*

gy). Oba dokumenty – Strategia Bezpieczeństwa Narodowego („Silna Wielka Brytania w dobie niepewności”⁵) oraz Raport Strategicznego Przeglądu Obrony i Bezpieczeństwa („Budując bezpieczeństwo Wielkiej Brytanii w dobie niepewności: Strategiczny Przegląd Obrony i Bezpieczeństwa”⁶) zostały opublikowane przez rząd brytyjski odpowiednio w dn. 18 i 19 października 2010 r.

Przegląd obejmował 8 obszarów problemowych⁷:

1. Terroryzm.
2. Niestabilność i konflikty poza granicami kraju.
3. Bezpieczeństwo cybernetyczne.
4. Klęski żywiołowe i katastrofy.
5. Bezpieczeństwo energetyczne.
6. Przemocność zorganizowana.
7. Bezpieczeństwo granic państwowych.
8. Kontrola zbrojeń i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia.

Wyniki przeglądu przedstawiono w Raporcie w następującym układzie⁸:

- I. Zadania w zakresie bezpieczeństwa narodowego oraz wytyczne do planowania.
- II. Obrona.
- III. Odstraszanie.
- IV. Szeroki kontekst bezpieczeństwa.
- V. Sojusze i koalicje.
- VI. Reforma strukturalna i jej wdrożenie.

⁵ *A Strong Britain in an Age of Uncertainty: National Security Strategy, NSS*, http://www.direct.gov.uk/prod_consum_dg/groups/dg_digitalassets/@dg/@en/documents/digitalasset/dg_191639.pdf?CID=PDF&PLA=furl&CRE=nationalsecuritystrategy

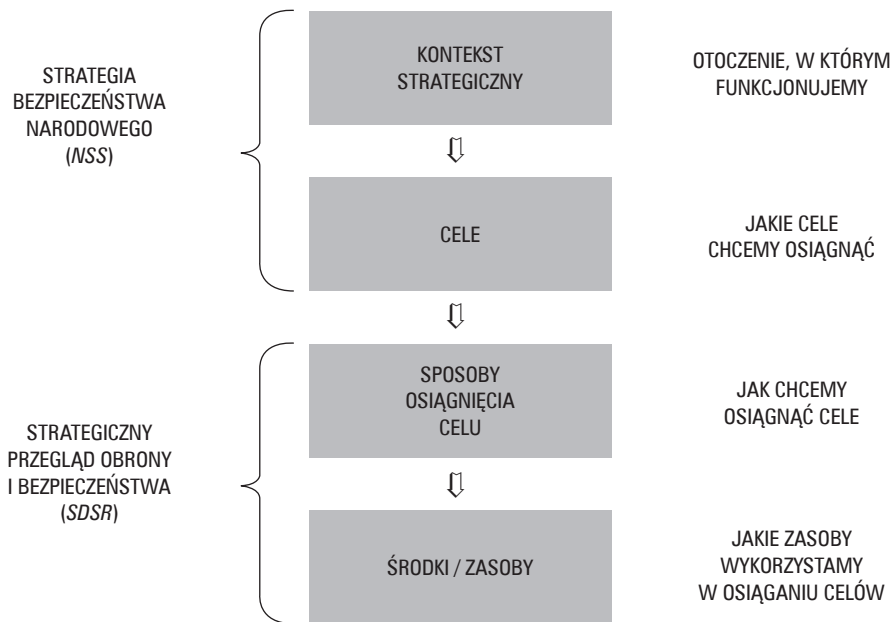
⁶ *Securing Britain in an Age of Uncertainty: The Strategic Defence and Security Review*, http://www.direct.gov.uk/prod_consum_dg/groups/dg_digitalassets/@dg/@en/documents/digitalasset/dg_191634.pdf?CID=PDF&PLA=furl&CRE=sdsr

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

Rys. 4. Relacje między Strategią Bezpieczeństwa Narodowego a Strategicznym Przeglądem Obrony i Bezpieczeństwa Wielkiej Brytanii⁹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://download.cabinetoffice.gov.uk/nss/nss-factsheet1.pdf>

O ile w większości państw strategiczny przegląd, poza wypracowaniem merytorycznych podstaw do podejmowania decyzji politycznych, służy do weryfikacji/uaktualnienia strategii, o tyle w przypadku Wielkiej Brytanii jest on traktowany jako dokument stanowiący dopełnienie strategii bezpieczeństwa narodowego w kontekście sposobów i środków niezbędnych do zapewnienia realizacji celów określonych w strategii (Rys. 4).

Także w Stanach Zjednoczonych w 2007 r. na forum Izby Reprezentantów przedstawiona została idea przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Bez-

pieczeństwa Narodowego (QNSR – *Quadrennial National Security Review*). Jednak do dzisiaj nie został on wdrożony w życie. Mimo to, w 2009 r. rozpoczęte zostały dwa nowe przeglądy: jeden dotyczący roli i misji administracji (QRMR – *Quadrennial Roles and Missions Review*) oraz bezpieczeństwa krajowego (QHSR – *Quadrennial Homeland Security Review*)¹⁰. Podsekretarz Obrony USA ds. politycznych Michele Flournoy na posiedzeniu Rady Północnoatlantycznej (NAC – *North Atlantic Council*) poinformowała m.in., że po raz pierwszy szczegółowymi analizami objęto także takie obszary jak: wpływ zmian klima-

⁹ Opracowanie własne na podstawie <http://www.cabinetoffice.gov.uk/intelligence-security-resilience/national-security/strategic-defence-security-review.aspx>

¹⁰ K. Sikorski, *Integrowanie polityki bezpieczeństwa narodowego – doświadczenia amerykańskie*. Magazyn Myśli Strategicznej ALERT, nr 4/2009, s. 9.

tycznych na bezpieczeństwo, problematykę bezpieczeństwa energetycznego czy obrony cybernetycznej¹¹.

Warto podkreślić, że w praktyce innych państw prowadzących przeglądy przyjęła się zasada opracowywania w wyniku przeglądu Białej Księgi, która dodatkowo ma na celu propagowanie wiedzy o bezpieczeństwie oraz włączenie społeczeństwa do debaty na tematy związane z bezpieczeństwem. W różnych państwach Biała Księga ma różny układ i treść, jednak zwykle jest ona przełożeniem Raportu na jawną szeroko opublikowaną wersję, dającą ogólny pogląd na sprawy bezpieczeństwa państwa i kierunki polityki w tym zakresie.

STRATEGICZNY PRZEGLĄD OBRONNY

Strategiczny Przegląd Obronny jest narzędziem¹², stanowiącym podstawę do podejmowania racjonalnych decyzji politycznych w ramach kreowania polityki obronnej państwa a w konsekwencji wytyczania kierunków zmian w sferze obronnej¹³ państwa. Jednocześnie jest on procesem, służącym z jednej strony do określania pożądanego kierunku zmian i formułowania propozycji określonych działań, a z drugiej strony do oceny i weryfikacji dokonanych już zmian. W konsekwencji daje on także merytoryczne podstawy do uaktualnienia strategii obronnej oraz formułowa-

nia planów i programów obronnych, szczególnie w aspekcie długofalowym.

O ile w różnych państwach przyjęte rozwiązania co do zakresu, horyzontu czasowego, częstotliwości, a przede wszystkim samej organizacji i przeprowadzenia SPO są odmienne, o tyle istnieje zasadnicza zgodność co do samej potrzeby prowadzenia przeglądów obronnych.

W zdecydowanej większości państw przeglądy obronne przeprowadzane są stosownie do potrzeb tzn. w przypadku zaistnienia znaczących wydarzeń, które wymagają zasadniczych zmian w systemie obronnym państwa. Jedynie w Stanach Zjednoczonych i w NATO przegląd obronny z założenia odbywa się cyklicznie i jest on stałym elementem planowania obronnego.

W Wielkiej Brytanii pierwszy Strategiczny Przegląd Obronny (SDR – *Strategic Defence Review*) przeprowadzono w 1998 r. i założono horyzont czasowy 15 lat. Jednak w wyniku ataku na World Trade Center w 2001 r., w 2002 r. brytyjski przegląd został uzupełniony o nowy rozdział. W konsekwencji ponownie dokonano przeglądu planów i polityki obronnej Wielkiej Brytanii, by upewnić się, że posiadane siły i zdolności są wystarczające do przeciwstawienia się wyzwaniom, które pojawiły się po 11 września 2001 r.¹⁴.

¹¹ Wystąpienie na posiedzeniu NAC 17 lutego 2010 r.

¹² Cezary Rutkowski traktuje przegląd strategiczny jako „narzędzie planowania strategicznego (zarządzania), stosowane w celu uzyskania celowej i uporządkowanej informacyjnej bazy dokonywania wyborów (podejmowania decyzji głównie strategicznych) na każdym (dowolnym) etapie procesu planowania (zarządzania).” C. Rutkowski, *Przegląd strategiczny jako narzędzie polityki*, Dom wydawniczy Elipsa, s. 23.

¹³ Z zakresu znaczeniowego tego członu wynika, że powinien on obejmować system obronny państwa.

¹⁴ *Wybrane problemy kształtowania się i realizacji przeglądu obronnego w państwie*, praca zbiorowa, Warszawa 2006, s. 37.

W przypadku USA przegląd odbywa się co cztery lata i jest ściśle związany z kadencyjnością rządu. Rozwiązanie takie wprowadzone zostało decyzją Kongresu USA i pierwszy czteroletni przegląd obrony (QDR – *Quadrennial Defense Review*) został przeprowadzony w 1997 r.¹⁵. Kolejne przeglądy odbyły się w roku 2001 oraz w 2005 r.¹⁶. Zasadniczym celem tych przeglądów było określenie kierunków rozwoju zdolności obronnych oraz strategicznych priorytetów rozwoju sił zbrojnych w perspektywie 20 lat.

Przegląd obrony jest również jednym z zasadniczych elementów planowania obronnego NATO. W Sojuszu przegląd obrony odbywa się co 2 lata¹⁷ i służy do weryfikacji średnioterminowego planowania obronnego. Opracowywany w ramach przeglądu Kwestionariusz Planowania Obronnego (DPQ – *Defense Planning Questionnaire*) jest dokumentem sprawozdawczym z bieżącej realizacji celów planistycznych oraz stanowi podstawę do wypracowania wytycznych na kolejny okres planistyczny dla całego Sojuszu.

W Polsce pierwszy strategiczny przegląd obrony został przeprowadzony w latach 2005–2006. Konieczność jego przeprowadzenia wynikała z podobnych przesłanek jak w innych państwach NATO. Jednak jego cel został

ograniczony do wskazania kierunków transformacji Sił Zbrojnych RP, tak aby uzyskały one pełną interoperacyjność w ramach Sojuszu oraz by były w stanie sprostać narodowym potrzebom obronnym w nowych uwarunkowaniach bezpieczeństwa. Z Raportu Końcowego SPO zakończonego w 2006 r. wynika, że celem Przeglądu było przedstawienie wizji Sił Zbrojnych RP nowoczesnie zorganizowanych, sprawnie kierowanych i dowodzonych, dobrze wyposażonych i wyszkolonych¹⁸. Nie obejmował on całego systemu obronnego państwa, co przez część ekspertów było odebrane jako znaczne zawężenie problematyki Przeglądu. Przedstawił on propozycję wielkości i kształtu Sił Zbrojnych RP w perspektywie roku 2020. Niejawny Raport zawierał ponad 250 rekomendacji dotyczących podjęcia koniecznych zmian. Jednak pomimo niekwestionowanej wartości merytorycznej, Raport SPO nigdy nie został formalnie zaakceptowany przez rząd, a jedynie w sposób nieformalny rekomendacje wykorzystywane są do dziś przez Sztab Generalny WP w procesie programowania rozwoju Sił Zbrojnych RP.

Z końcem stycznia 2011 r. został zakończony drugi z kolei strategiczny przegląd obrony, który według jego twórców miał być „drugą próbą wzbogacenia procesu planowania obronnego w Ministerstwie Obrony Narodowej

¹⁵ C. Rutkowski, *Przegląd strategiczny jako narzędzie polityki*, op. cit., s. 54.

¹⁶ K. Sikorski, *Integrowanie polityki bezpieczeństwa narodowego*, op. cit., s. 6.

¹⁷ Pierwszy przegląd obrony NATO odbył się w 1997 r. i do 2002 r. odbywał się w cyklu rocznym. Natomiast, od 2002 r. do dziś odbywa się w cyklu 2-letnim. Aktualnie w NATO trwają prace nad nowym modelem planowania obronnego. Prace zmierzają do odejścia od cykliczności planowania, natomiast nadal pozostawienia cyklicznego przeglądu obronnego.

¹⁸ Synteza Raportu Strategicznego Przeglądu Obronnego, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2006.

o interdyscyplinarną prognozę środowiska bezpieczeństwa Polski w długim horyzoncie czasowym oraz wynikające z niej nowe zadania obronne, a w konsekwencji rekomendacje do transformacji sił zbrojnych”¹⁹. Cel SPO został określony przez pełnomocnika ministra obrony narodowej do przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Obronnego, jako „wypracowanie i rekomendowanie kierunków transformacji Sił Zbrojnych RP w perspektywie 20 lat”²⁰. Przyjęty został horyzont czasowy 2030 r. i założenie cykliczności co 4 lata. Obejmuje on siedem obszarów²¹ i w znacznym stopniu został ograniczony do Sił Zbrojnych RP, pomimo iż w założeniach uwzględnia on pewne aspekty przygotowań pozamilitarnych.

Rozpatrując jednak relacje między Strategicznym Przeglądem Bezpieczeństwa Narodowego i Strategicznym Przeglądem Obronnym należy podkreślić, że istota i ogólny cel²² SPO są takie same jak SPBN i sprowadzają się do realizacji trzech wspomnianych powyżej funkcji (diagnostycznej, prognostycznej i rekomendacyjnej) w ramach tego procesu. Metodologia prowadzenia SPBN i SPO w dużym stopniu jest podobna, jeśli nie taka sama. W obu procesach mogą być wykorzystywane te same metody i narzędzia badawcze. Inny jest natomiast zakres oraz związane z tym cele szczegółowe formułowane stosownie do zakresu bądź

też odwrotnie ujmując, inne są cele szczegółowe i związane z tym zakres SPO.

SPO jako proces analityczny obejmujący problematykę obronności państwa, stanowi określoną część szeroko rozumianego przeglądu bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa), badaną w ramach SPBN. Jednak zarówno SPO, jak i inne przeglądy sektorowe, w odniesieniu do SPBN winny być rozpatrywane w kontekście poszczególnych obszarów bezpieczeństwa oraz ich wzajemnych relacji wynikających z zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa.

Pomimo że z nazwy wynika, że SPO winien obejmować szeroko rozumianą obronność (system obronny państwa), w praktyce oba strategiczne przeglądy obronne przeprowadzone w latach 2004–2006 oraz 2009–2011, ograniczały się do sił zbrojnych i ich najbliższego otoczenia.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Kolejną kwestią, jest przedstawienie istoty i zakresu Strategii Bezpieczeństwa Narodowego oraz określenie jej relacji ze Strategicznym Przeglądem Bezpieczeństwa Narodowego.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z jednej strony jest dokumentem okre-

¹⁹ J. Urbaniak, *Wyzwania strategicznego przeglądu obronnego*, „Kwartalnik Bellona” 3/2009, s. 33.

²⁰ Wytyczne Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej do przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Obronnego, Sekretariat Wykonawczy SPO, Warszawa, listopad 2009 r.

²¹ Są one następujące: środowisko bezpieczeństwa, zdolności operacyjne, struktury i funkcjonowanie sił zbrojnych, profesjonalizacja, modernizacja techniczna sił zbrojnych, pozamilitarne przygotowania obronne, system planowania obronnego.

²² Ogólnym celem SPO jest wypracowanie merytorycznych podstaw do podejmowania decyzji politycznych w zakresie obronności oraz do weryfikacji (aktualizacji) Strategii Obronnej RP.

śląjącym kierunki polityki bezpieczeństwa państwa, a z drugiej strony traktowana jest jako sposób podejścia, czy też wyraz realizacji polityki bezpieczeństwa narodo-
wego/bezpieczeństwa państwa. Jej układ i treść mogą być formułowane dowolnie. Przykładem takiej różnorodności w warunkach Polski są Strategie Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2003 r. i z 2007 r.

SBN z 2003 r., nie wliczając „Założeń polskiej polityki bezpieczeństwa” z 1992 r., była pierwszą Strategią Bezpieczeństwa Narodowego RP, a zarazem pierwszą próbą znacznie szerszego, choć jeszcze nie w pełni komplek-

sowego i zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa narodowego.

Zdecydowana większość państw, w tym także Polska, przystąpiła do definiowania na nowo swoich strategii bezpieczeństwa po ataku terrorystycznym z 11 września 2001 r. Pojawiły się bowiem nowe wyzwania i zagrożenia, które doprowadziły do konieczności zredefiniowania polityki bezpieczeństwa, a w konsekwencji aktualizacji strategii bezpieczeństwa narodowego. Układ Strategii obejmował już odniesienie do nowych wyzwań, zadań oraz uwarunkowań ich realizacji (Rys. 5).

Rys 5. Układ SBN z 2003 i 2007 r.

UKŁAD SBN 2003	UKŁAD SBN 2007
I. NOWE WYZWANIA	1. Interesy narodowe i cele strategiczne Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa 1.1. Interesy narodowe 1.2. Cele strategiczne
II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE	2. Uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2.1. Szanse dla bezpieczeństwa 2.2. Wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa
III. ZADANIA SŁUŻB PAŃSTWOWYCH 1. Aktywność międzynarodowa A. Sojusz Północnoatlantycki B. Unia Europejska C. ONZ D. Regionalne aspekty polityki bezpieczeństwa. 2. Siły zbrojne 3. Wywiad 4. Wewnętrzne aspekty bezpieczeństwa	3. Koncepcja bezpieczeństwa narodowego. Cele i zadania sektorowe 3.1. Bezpieczeństwo zewnętrzne 3.2. Bezpieczeństwo militarne 3.3. Bezpieczeństwo wewnętrzne 3.4. Bezpieczeństwo obywatelskie 3.5. Bezpieczeństwo społeczne 3.6. Bezpieczeństwo ekonomiczne 3.7. Bezpieczeństwo ekologiczne 3.8. Bezpieczeństwo informacyjne i telekomunikacyjne
IV. GOSPODARCZE PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA 1. Finanse. 2. Gospodarka. 3. Infrastruktura. 4. Środowisko naturalne. 5. Edukacja obywatelska.	4. System Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 4.1. Strategiczne kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego 4.2. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym 4.3. Podsystemy wykonawcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego z 2003 i 2007 r.*

Rys 6. Układ SBN 2007 a Struktura SPBN

UKŁAD SBN 2007	STRUKTURA SPBN
1. Interesy narodowe i cele strategiczne Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa 1.1. Interesy narodowe 1.2. Cele strategiczne	Zespół 1 Interesów Narodowych i Celów Strategicznych
2. Uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2.1. Szanse dla bezpieczeństwa 2.2. Wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa	Zespół 2 Oceny Środowiska Bezpieczeństwa
3. Koncepcja bezpieczeństwa narodowego. Cele i zadania sektorowe 3.1. Bezpieczeństwo zewnętrzne 3.2. Bezpieczeństwo militarne 3.3. Bezpieczeństwo wewnętrzne 3.4. Bezpieczeństwo obywatelskie 3.5. Bezpieczeństwo społeczne 3.6. Bezpieczeństwo ekonomiczne 3.7. Bezpieczeństwo ekologiczne 3.8. Bezpieczeństwo informacyjne i telekomunikacyjne	Zespół 3 Koncepcji Działań Strategicznych/ Strategii Operacyjnej
4. System Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 4.1. Strategiczne kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego 4.2. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym 4.3. Podsystemy wykonawcze	Zespół 4 Systemu Bezpieczeństwa Narodowego/ Strategii Preparacyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego z 2003 r.* oraz Zarządzenia nr 29 Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego z 17 grudnia 2010 r. w sprawie przeprowadzenia Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2003 r. z jednej strony wychodziła naprzeciw wielu nowym tendencjom w dziedzinie bezpieczeństwa i z tego względu była dokumentem potrzebnym i pożytecznym. Z drugiej strony miała zbyt wiele słabości i wymagała noweli-

zacji²³. Według Stanisława Kozieja każda strategia bezpieczeństwa winna poszukiwać i ustalać odpowiedzi na cztery podstawowe pytania strategiczne²⁴:

- Jakie są interesy narodowe i cele strategiczne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa?

²³ S. Koziej, *Strategie Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2003 i 2007 r.*, Warszawa 2008, www.koziej.pl

²⁴ *Ibidem*.

- W jakich warunkach przyjdzie nam realizować owe interesy i osiągać ustalone cele?
- Jakie są optymalne sposoby (koncepcja) osiągania przyjętych celów w istniejących warunkach?
- Jakie siły i środki (zasoby) należy wydzielić dla realizacji ustalonej koncepcji?

Układ Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r. odzwierciedla te wymagania (Rys. 5).

Jak podkreśla S. Koziej, obie strategie są niewątpliwie odpowiedzią na nowe warunki bezpieczeństwa i obie uwzględniają nowe zagrożenia, wyzwania i ryzyka oraz potrzebę zintegrowanego podejścia do spraw bezpieczeństwa. Ale zarówno strategia z 2003 r., jak i strategia z 2007 r. wciąż jeszcze w zbyt małym stopniu zajmują się sprawami transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego do nowych warunków²⁵.

Ważne jest jednak, by Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego był tak zaprojektowany, aby uwzględniał wszystkie aspekty, które z założenia mają stanowić treść strategii, bądź opierając się na istniejącej już SBN dokonać przeglądu bezpieczeństwa. Konieczne jest bowiem zachowanie spójności jeśli nie strukturalnej, to przynajmniej problemowej między procesem a dokumentem.

W przypadku Przeglądu i Strategii Bezpieczeństwa Narodowego z 2007 r. taka spójność w bardzo dużym stopniu występuje (Rys. 6).

PODSUMOWANIE

Spojrzenie na Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, Strategię Bezpieczeństwa Narodowego, jak również na Strategiczny Przegląd Obrony przez pryzmat istoty, celu i zakresu daje możliwość nie tylko wyjaśnienia czym one są i czemu służą, ale pozwala także ustalić klarowne relacje między powyższymi procesami i dokumentem.

Jak potwierdzają doświadczenia innych państw, sama potrzeba prowadzenia strategicznych przeglądów bezpieczeństwa w szerokim kontekście jest niepodważalna. Wątpliwości może budzić jedynie kwestia kompleksowości w realizacji tych przeglądów z punktu widzenia analizy i proponowanych rozwiązań w odniesieniu do jasno wyodrębnionych dziedzin, działów, czy sektorów bezpieczeństwa. Wydaje się, że mimo wszystko przeglądy te nie mają kompleksowego, a zarazem zintegrowanego charakteru, a dotyczą głównie obronności ze szczególnym uwzględnieniem sił zbrojnych. Natomiast aspekty bezpieczeństwa wykraczające swoją naturą poza tradycyjnie postrzeganą obronność, podejmowane są raczej dla uzupełnienia przeglądu. Wynika to prawdopodobnie właśnie z ogromnej złożoności i szerokiego zakresu problematyki, wymagającej tak czy inaczej zintegrowanego podejścia.

W tym względzie, pomimo wspomnianych powyżej dylematów, na uwagę zasługuje podjęcie inicjatywy właśnie takiego kompleksowego i zintegrowanego

²⁵ *Ibidem.*

podejścia do bezpieczeństwa w ramach Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego w Polsce, nawet jeśli będzie on obarczony niedoskonałościami charakterystycznymi dla projektów prekursorskich.

Dotychczasowe polskie doświadczenia wskazują bowiem na to, że opracowanie strategii, (bezpieczeństwa narodowego, czy też sektorowych) nie było poprzedzane stosownymi przeglądami. Przeprowadzony w latach 2004–2006 Strategiczny Przegląd Obrony, pomimo niekwestionowanej wartości merytorycznej, nie został nawet formalnie wprowadzony w życie, a Strategia Obronności RP, która powstała po raz pierwszy w 2000 r. została zaktualizowana dopiero pod koniec 2009 r., w czasie gdy został zainicjowany kolejny Strategiczny Przegląd Obrony (2009–2011). Podobnie Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2003 r. oraz kolejna z 2007 r.

Nasuwa się więc pytanie, jaka będzie wartość dodana przeprowadzenia SPBN? Jak pokazują doświadczenia innych państw, niewątpliwie jest on bardzo pomocny w tworzeniu podstaw do prowadzenia polityki bezpieczeństwa nie tylko w długofalowym horyzoncie czasowym, ale także dla zachowania jej aktualności w perspektywie krótkoterminowej, związanej z podejmowaniem bieżących decyzji politycznych. Ponadto jest nieocenioną pomocą w opraco-

waniu/uaktualnianiu strategii bezpieczeństwa, wyłączając rozwiązanie przyjęte w Wielkiej Brytanii, polegające na równoczesnym opracowaniu strategii przeprowadzeniu przeglądu.

W kontekście zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa warto w tym miejscu podkreślić, że w listopadzie 2009 r. rząd przyjął „Plan uporządkowania strategii rozwoju”, który zakłada, że Strategia Bezpieczeństwa Narodowego²⁶ jest jedną z 9 strategii sektorowych²⁷. W tym względzie ważne jest, by komplementarna Strategia Bezpieczeństwa Narodowego traktowana była jeśli nie nadrzędnie, to przynajmniej na równi ze strategią rozwoju. Wydaje się bowiem, że bezpieczeństwo, bez względu na interpretację, ma znaczenie najszerze zarówno co do zakresu, jak i szczebla (poziomu) rozpatrywania problemu. Ma ono bowiem wartość najwyższą. Wszystkie inne wartości i potrzeby państwa i społeczeństwa zaspokajane są lub powinny być w dalszej kolejności. Poza tym rozwój nie zawsze prowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa.

Podsumowując, Strategiczny Przegląd Obrony winien stanowić integralną część Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, który z kolei winien służyć wypracowaniu merytorycznych podstaw do weryfikacji (uaktualnienia) Strategii Bezpieczeństwa Narodowego.

²⁶ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego wystąpiło z inicjatywą wprowadzenia Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego jako jednej ze strategii rozwojowych, nadając Strategii Bezpieczeństwa Narodowego znaczenie nadrzędne wobec strategii sektorowych.

²⁷ Obok: Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki, Strategii rozwoju zasobów ludzkich, Strategii rozwoju transportu, Strategii – Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, Strategii – Sprawne państwo, Strategii rozwoju kapitału społecznego, Krajowej strategii rozwoju regionalnego, Strategii zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.